

Gemeenteraad

Vergadering van 4 juli 2023
Bedrijfsvoering - Organisatieadvies

2023_RAAD_00033 Perspectiefnota 2023-2027

Overlegd met

Vele collega's binnen de organisatie

Portefeuillehouder

M. Scheringa

Andere betrokken portefeuillehouders

J.H. Bats

B. Harmsma

T. Jongman

M. Smit

Samenvatting

Voor u ligt de Perspectiefnota (PPN) 2023-2027. Hierin informeren we u over de voortgang van de lopende begroting. Twee jaar geleden hebben we ervoor gekozen om geen afzonderlijke 'Hoofdlijnenrapportage' op te stellen met daarin de voortgang van de lopende begroting, maar deze te integreren met de PPN. Dat betekent dat we voortaan naast financiële informatie, ook beleidsmatig aangegeven hoe we er in het lopende jaar voor staan (zie hoofdstuk 2).

Vanaf hoofdstuk 3 vindt u de financiële kaders voor de meerjarenbegroting 2024-2027, inclusief een bestedingsplan ('de claims'). Op het moment van het opstellen van deze PPN zijn we als college exact een jaar aan de slag met het coalitieakkoord 'Duurzaam Doorbouwen'. Samen met inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties hebben we al veel in gang gezet om de ambities voor een brede welvaart in Steenwijkerland te realiseren. Uitdagingen zijn er ook. Onder meer op het gebied van klimaat, leefbaarheid en de woningmarkt. En die uitdagingen vragen om investeringen voor de toekomst. Investeren die nodig zijn, ondanks dat er financieel onzekere tijden aankomen.

Stappen zetten

We bouwen aan een duurzame, veilige en welvarende gemeente. Voor de huidige én voor toekomstige generaties. Een gemeente waarin iedereen naar vermogen mee kan doen. Dat werken we uit aan de hand van de programma's: woningbouw, werk en economie, samenredzaam, vitaal platteland, duurzaamheid en leefbare steden en kernen. Tegelijkertijd worden we geconfronteerd met ingrijpende gebeurtenissen, zoals de oorlog in Oekraïne. Dat vraagt om extra inspanningen. In onze gemeente vangen we, inmiddels ruim een jaar, enkele honderden Oekraïense vluchtelingen op. En het einde van de oorlog is nog niet in zicht.

In deze PPN geven we aan waar we staan als het gaat om de doelen en resultaten uit de begroting 2023. Positieve ontwikkelingen zijn onder meer dat de bekendheid van het geldloket (en daarmee het gebruik van onze minimaregelingen) is toegenomen dat er grote interesse is bij maatschappelijke organisaties voor ons energiefonds en dat er mooie resultaten worden geboekt bij fysieke projecten. Dat geldt onder andere voor de herinrichting van het Marktplaatsplein in Oldemarkt, de kwaliteitsimpuls aan park Rams Woerthe in Steenwijk en het bedrijventerrein Eeserwold. Op het gebied van woningbouw hebben we concrete afspraken gemaakt met corporaties. Daarnaast staan veel mooie plannen in de steigers. Tegelijkertijd hebben we te maken met externe factoren zoals PFAS en stikstof. En ook met de beschikbare capaciteit binnen onze eigen organisatie. Veel wisselingen waren er bijvoorbeeld bij het team duurzaamheid. In deze arbeidsmarkt is het niet gemakkelijk om geschikt personeel te vinden. Door extra (wervings)inspanningen lukt het ons om de teams op voldoende sterkte te houden, zodat we stappen kunnen zetten. Zo denken we binnenkort voorstellen te kunnen doen voor de aankoop van gronden voor woningbouw en bedrijventerreinen. Ook gaan we aan de slag met de realisatie van ons RES-bod, het uitvoeringsplan integrale veiligheid en de uitwerking van het klimaatplan. Kortom: er gebeurt veel, maar we zijn er nog niet.

Keuzes in financieel onzekere tijden

In de vooruitblik naar de meerjarenbegroting 2024-2027 presenteren we een financieel beeld dat grillig is. De onzekerheden zijn groot. De eerste jaren ziet het beeld er nog positief uit, maar in de jaren 2026 en 2027 duiken we flink de 'min' in. We hebben dat eerder al richting uw raad aangekondigd. Het Rijk en de VNG zijn in overleg over fundamentele keuzes met betrekking tot het gemeentefonds. Tot nu toe heeft dat echter nog niet tot structurele oplossingen geleid. Toch maken we als college de keuze om te blijven investeren. Dat doen we omdat de onzekerheid vooral het gemeentefonds betreft en we erop vertrouwen dat het Rijk gemeenten op enig moment financieel zal compenseren of een andere keuze maakt, bijvoorbeeld het uitbreiden van het lokale belastinggebied.

De 5 grote projecten uit het coalitieakkoord, waaronder de ontsluiting van Blokzijl en het museum in Steenwijk, hebben op de investeringsagenda een prominente plek. Hetzelfde geldt voor onze klimaatplannen, onderwijshuisvesting en de gebiedsprocessen in het landelijk gebied. Belangrijke impulsen willen we de komende periode geven aan het gebiedsgericht werken en de zichtbaarheid van maatschappelijke organisaties en de gemeente in onze kernen en wijken. Dat is ook een opdracht aan ons als college. Daarom vergaderen we regelmatig op locatie en combineren we dat met gesprekken met plaatselijk belangen en maatschappelijke partners. Ook met u als raad gaan we graag in gesprek. Onder andere over deze PPN als vooruitblik richting de op te stellen begroting 2024-2027.

Beschrijving

Inleiding

Voor u ligt de Perspectiefnota (PPN) 2023-2027 waarin we u informeren over de voortgang van de lopende begroting. Dat betekent dat naast financiële informatie, ook beleidsmatig is aangegeven hoe we er in het lopende jaar voor staan. Daarnaast geven we in de PPN de kaders voor de meerjarenbegroting 2024-2027, inclusief een bestedingsplan ('de claims').

Gewenst resultaat

In te stemmen met de begrotingspositie (jaarschijf 2023), de onderliggende budgetafwijkingen en het beschikbaar stellen van een krediet van in totaal € 675.000. Tevens vragen we uw raad in te stemmen met de kaders voor de samenstelling van de Programmabegroting 2024-2027.

Argumenten

1.1 We maken in de PPN onderscheid tussen zaken die ter kennisneming zijn en zaken waarvoor we de raad vragen in te stemmen. Via beslispunt 1 vragen we uw raad kennis te nemen van de voortgangsinformatie over het begrotingsjaar 2023, inclusief de kansen en uitdagingen per bestuursprogramma. Het financieel meerjarenperspectief en het bestedingsplan zijn tevens ter kennisname.

1.2 Vanuit het budgetrecht van uw raad vragen wij u in te stemmen met de begrotingspositie, voor zover het gaat om de jaarschijf 2023 en de onderliggende budgetafwijkingen. Ook vragen wij u in te stemmen met de kaders voor de samenstelling van de Programmabegroting 2024-2027, zoals de te hanteren percentages voor de loon- en prijscompensatie in 2024.

1.3 Het laatste beslispunt is eveneens opgevoerd in relatie tot uw budgetrecht. Voor een aantal investeringen die we in 2023 plegen is nog geen krediet beschikbaar. Wij vragen u de benodigde bedragen beschikbaar te stellen. De investeringen hebben betrekking op de reconstructie van een fietspad in Wanneperveen, de leefbaar Giethoorn deal en bedrijfswagens.

Kanttekeningen en risico's

Financieel:

Het financieel meerjarenbeeld is onzeker. We verwachten dat er meer duidelijkheid komt in de meicirculaire 2023 van het gemeentefonds. Zoals gebruikelijk zullen wij u nog vóór de behandeling van de PPN de raadsvergaderingen van 4 juli en 11 juli a.s. via een informatienota inzicht geven in de meerjarige financiële gevolgen voor onze gemeente.

Beleidsmatig:

In de PPN is per bestuursprogramma een overzicht gegeven van de kansen en uitdagingen. De beschrijvingen zijn veelal kwalitatief van aard. In de Programmabegroting 2024-2027 zullen we de risico's nader in kaart brengen, kwantificeren en indien noodzakelijk beheersmaatregelen treffen.

Duurzaamheid en social return

N.v.t.

Financiële toelichting

Het geraamde begrotingssaldo voor 2023-2027 komt uit op (bedragen x € 1.000):

Meerjarenbeeld	2023	2024	2025	2026	2027
Saldo door de raad vastgestelde Programmabegroting 2023-2026	438	2.869	5.696	317	- 1.380
Diverse informatienota's gemeentefonds	1.739	632	- 154	- 573	- 1.761
Raadsbesluiten tot en met de vergadering van 25 april 2023	240	186	186	186	187
Autonome ontwikkelingen	- 1.498	- 794	- 2.168	- 2.704	- 2.615
Financiële mutaties	- 1.465	- 1.233	- 1.233	- 796	- 756
Bestedingsplan 2024-2027, excl. projecten Coalitieakkoord	-	- 4.023	- 1.783	- 2.264	- 2.484
Bestedingsplan 2024-2027, projecten Coalitieakkoord	-	- 865	249	70	- 176
Subtotaal	- 984	- 6.097	- 4.902	- 6.080	- 7.604
Waarvan structureel	- 984	- 1.211	- 3.754	- 5.489	- 7.492
Waarvan incidenteel	-	- 4.886	- 1.148	- 591	- 112
Saldo PPN 2023-2027	- 546	1.658	1.943	- 5.171	- 8.872

+ = voordeel

In paragraaf 3.1 gaan we uitgebreid in op de financiële onzekerheden en informeren wij u over de oorzaken van het 'financieel ravijn' vanaf 2026. Net als alle andere gemeenten worden we geconfronteerd met fors lagere inkomsten van het rijk vanaf 2026. Dit zien we terug in bovenstaande

cijfers voor onze gemeente: een tekort van € 5,2 miljoen in 2026 / € 8,9 miljoen in 2027. Zonder 'financieel ravijn' hadden we een sluitend meerjarenperspectief kunnen aanbieden (afgeronde bedragen):

Bedragen x € 1.000

	2026	2027
Saldo PPN 2023-2027	- 5.200	- 8.900
Geen 'ravijn' / volledige compensatie door het rijk	+ 7.000	+ 12.000
Fictief saldo PPN 2023-2027	1.800	3.100
Saldo PPN 2023-2027	- 5.200	- 8.900
Minimaal 75% compensatie door het rijk	+ 5.300	+ 9.000
Fictief saldo PPN 2023-2027	100	100

+ = voordeel

Ter illustratie hebben we in bovenstaande tabel eveneens in beeld gebracht waar we in 2026 en 2027 op uit zouden komen als het rijk zou besluiten het 'ravijn' niet volledig te compenseren, maar wel voor minimaal 75%. Ook dan zouden we nu een sluitend meerjarenperspectief kunnen presenteren.

Ondanks de tekorten kiezen we ervoor om te blijven investeren in het vertrouwen dat het rijk gemeenten op enig moment financieel zal compenseren. Wij vertrouwen erop dat de onderhandelingen tussen de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het kabinet zullen leiden tot een substantieel bedrag aan structurele compensatie of verruiming van het belastinggebied. Wij durven ermee te rekenen dat de uitkomst minimaal 75% is. De Voorjaarsnota 2023 van het rijk laat echter een ander beeld zien (zie paragraaf 3.4). Als dat het definitieve beeld zou zijn, betekent dat voor ons nog steeds een flink negatief effect. We wachten de meicirculaire – gebaseerd op de voorjaarsnota – af en volgen de onderhandelingen tussen VNG en rijk op de voet om te bepalen wat onze positie voor de begroting wordt.

Overigens zijn wij voornemens om de toeristenbelasting met ingang van 1 januari 2025 te verhogen en vanaf dat moment het tarief jaarlijks te indexeren. Bij de verhoging zal een gedifferentieerd tarief worden gehanteerd. In de PPN 2024-2028 zullen we daartoe een voorstel aan uw raad voorleggen.

Communicatie en participatie

We zullen een persbericht uitbrengen.

Uitvoering en planning

Deze PPN bevat voortgangsinformatie over 2023, inclusief financiële mutaties. Daarnaast geven we de kaders voor de Programmabegroting 2024-2027 die in november voorligt ter vaststelling door uw raad.

Is het besluit openbaar?

Ja

Besluit

Het college legt het volgende voor aan de gemeenteraad:

Kennis te nemen van:

- a) De voortgangsinformatie over het begrotingsjaar 2023, inclusief de kansen en uitdagingen zoals vermeld in hoofdstuk 2;
- b) Het financieel beeld zoals weergegeven in hoofdstuk 3;
- c) Het bestedingsplan 2024-2027 zoals opgenomen in bijlage 6.2.

In te stemmen met:

- a) De begrotingspositie zoals weergegeven in hoofdstuk 3.2 voor zover het de jaarschijf 2023 betreft;
- b) De budgetafwijkingen zoals opgenomen in bijlage 6.1;
- c) De Programmabegroting 2023-2026 overeenkomstig 2a en 2b te wijzigen;
- d) De kaders voor de samenstelling van de Programmabegroting 2024-2027 zoals opgenomen in hoofdstuk 4;
- e) Het saldo van de jaarschijven 2024 t/m 2027 zoals opgenomen in hoofdstuk 3.2 te betrekken bij de samenstelling van de Programmabegroting 2024-2027.

Voor 2023 een krediet beschikbaar te stellen van in totaal € 675.000 voor:

- a) 'Reconstructie fietspad Wanneperveen' van € 110.000;
- b) 'Leefbaar Giethoorn deal' van € 330.000;
- c) 'Investering bus begraafteam' van € 10.000;
- d) 'Investering Case Tractor' van € 20.000;
- e) 'Investering veegvuil auto' van € 20.000;
- f) 'Investeringen tractie rioolvoertuigen' van € 185.000.